

Başvuru Numarası : 2019 / 3040
Toplantı Tarihi / Sayısı : 07.04.2020 / 121
Karar Numarası : 2020 / 95
Başvuran : M. K.
Adres : K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap : K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Adres : K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/K.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuranın tedavi işlemlerinin doğru ve gereği gibi yapılmadığı, görevli sağlık personelinin sağlığa erişim hakkını engellemesi sebebiyle görevliler hakkında gereğinin yapılması konularına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurunun idari yönden yapılan ön inceleme sonrasında 23/08/2019 tarihinde ve 3040 sayı ile kayda alınmıştır.

3. Başvuru kapsamında K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 30/09/2019 tarih ve 2019/46456 sayılı yazılı görüşte; başvuranın iddialarına yanıt verildiği görülmüş ve değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

4. Başvuru dilekçesi ifade edildiği şekliyle ve muhatap kurumun göndermiş olduğu cevabi yazılar ile ekleri doğrultusunda olaylar özetle şu şekildedir;

5. Başvuran; hükümlü olarak K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunmaktadır.

6. Başvuran bulunduğu ceza infaz kurumunda birden fazla kez kurum revirine çıkarılma talebinde bulunmuş ve yapılan muayeneleri sonucunda birden fazla tarihte K. Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilmiştir. Toplamda 21/09/2018 - 30/09/2019 tarihleri arasında kurum sağlık birimince 32 defa muayene edilmiş ve muayeneleri sonucunda başvurana ilaçlar reçete edilmiştir.

7. Başvurana yazılmış olan reçeteler, kurum revirinde ve hastanede yapılan muayene kayıtları ve hastane sevklerinde düzenlenen belgeler Kurumumuza gönderilmiştir.

8. Ayrıca işbu belgelerde bahsi geçen tarih aralığında toplam 9 kez başvuranın K. Eğitim ve Araştırma Hastanesinin psikiyatri, beyin cerrahi, nöroloji, göğüs hastalıkları ve genel cerrahi polikliniklerinde muayenelerinin yapıldığı ve protokol defterinde farklı tarihlerde miyalji, bel ağrısı, dermatit, depresif bozukluk gibi tanılar konup reçetelendirildiği görülmüştür.

IV. İLGİLİ MEVZUAT

9. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17'nci maddesine göre "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz."

10. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar." Sözleşme'nin 3'üncü maddesi şöyledir; "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

11. 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "İnfazda Temel İlke" başlıklı 2'nci maddesinin 2'inci fıkrasına göre "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz."

12. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler" başlıklı 49'uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince, Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır.

13. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

14. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre, Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

15. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Ön incelemenin yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur..." Aynı Yönetmeliğin 49'uncu maddesi altıncı fıkrasında; "Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir." denilmektedir.

16. Mezkûr Yönetmeliğin "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvuranın İddiaları

17. Başvuran tedavi işlemlerinin doğru ve gereği gibi yapılmadığını, görevli sağlık personelinin sağlığa erişim hakkını engellediğini iddia etmiştir ve ilgililer hakkında gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

18. K. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte;

- Başvuranın dosyası incelendiğinde başvuranın kurum sağlık birimine 21/09/2018 tarihinde ilk giriş muayenesi yapıp 30/09/2019 tarihine kadar kurum hekimi tarafından 32 defa muayenesinin yapıldığı,

- Yine aynı tarihlerde toplam 9 kez başvuranın aynı hastanenin psikiyatri, beyin cerrahi, nöroloji, göğüs hastalıkları ve genel cerrahi polikliniklerinde muayenelerinin yapıldığı ve protokol defterinde farklı tarihlerde miyalji, bel ağrısı, dermatit, depresif bozukluk gibi tanılar konup reçetelendirildiği,

- Yapılan muayene ve uygulanan tedavi ücretlerinin Sağlık Bakanlığınca karşılandığı,
- Kurum sağlık biriminin uzman hekimlerin uyguladığı takip, tedavi ve önerilere karışma yetkisinin olmadığı bildirilmiş ve başvuranın sağlık fişi, protokol defteri, muayene kayıtları, hastane sevk evrakları ve yazılan reçeteleri yazı ekinde gönderilmiştir.

VI. DEĞERLENDİRME

19. Başvuranın iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları, mevcut yasal mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirildiğinde;

20. Başvuran, bulunduğu infaz kurumunda tedavi işlemlerinin doğru ve gereği gibi yapılmadığını, görevli sağlık personelinin sağlığa erişim hakkının engellediğini iddia etmiş olsa da; kaldığı kurum revirinde ve sevk edildiği hastanede birden fazla kez muayene ve tetkiklerin yapıldığı, doktorların gerekli gördükleri tedavileri uyguladığı (bkz 5. ve 18. prf),

21. Kurumda çalışan sağlık personellerinin kendisinin sağlığa erişim hakkını kısıtladığı ve mağduriyetine neden olduğu iddialara yönelik olarak; başvuranın somut bir belge ortaya koyamadığı, muhatap kurum tarafından gönderilen ilgiliye ait tüm hastane sevk ve muayene kayıtları ile kendisine yazılan reçetelerden başvuranın sağlığa erişim hakkının engellenmediği, hem kurum revirinde hem de hastanelerde farklı zamanlarda tetkik ve tedavilerinin yapıldığı, kendisine yazılmasını istediği ilaçlar hususunda ilgili hekimin takdir

yetkisi olduğu ve bu hususta müdahalede bulunulamayacağı, başvuranın farklı hastalıklarına binaen gerekli ilaçların kendisine reçete edildiği görülmüştür.

22. Sonuç olarak; başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve bu nedenle kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

23. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67’nci maddesine göre “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkûr başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.04.2020 tarihinde, Harun MERTOĞLU’nun karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

1) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK**, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgilere tavsiyelerde bulunmakla yerine getirilir.

Ek İhtiyari Protokolün 20. maddesinde de Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler de belirlenmiştir. Bu yetkiler aynı zamanda 6701 sayılı Kanunla Kuruma verilmiş ve hiç bir sorunla karşılaşmadan da kullanılmaktadır.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği onu, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun ve insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve belgelenmesini gerektirir.

Kurumun bugüne kadarki ziyaret ve raporlarına baktığımızda konuların kimi zaman bir suçun soruşturması, kimi zaman kurumların fiziki vs yönlerden teftişi şeklinde ele alındığı

görülmektedir. Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında elde edilen bulgular ise sadece bulgu ve tespit olarak kalmakta Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir değerlendirme yapılmamaktadır. Bu sebeple de verilen tavsiyeler de soyut ifadelerden öte gitmemektedir.

Diğer taraftan kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir hükmü gereğince en az iki insan hakları ve eşitlik uzmanının ziyaretlerde ve raporlamalarda yer alması, raporların da yukarıda belirtilen Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlanması, tavsiyelerin de buna uygun olması gerekir.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek kurulun görevidir. Ancak bu kapsamda yapılan başvurular için de Kanunun 17. madde hükümlerinin aynen uygulanması gerekir.

Öncelikle başvuruların İşleme konmayacak başvurular ile kabul edilmez başvurular yönünden değerlendirmesinin yapılması gerekir. Yönetmeliğin ilgili maddeleri (40, 45, 48, 49, 66, 67) birbirleri ile çelişkilidir. Bu sebeple Kanun esas alınmalıdır.

İşleme konmayacak başvurunun varlığı halinde ilgiliye kullanabileceği diğer hukuki yolları göstererek dilekçesinin iade edilmesi gerekir. Bu başvurular kurul gündemine gelmez. Çünkü başvurunun işleme konmamasına şekilde kurulun karar alması düşünülemez.

Kabul edilmez kararlar için ise; başvurunun neden kabul edilmez olduğunun kanun kapsamında gerekçesi ile ortaya konulması gerekir. Ki bu karar Kurul tarafından verilecektir.

Diğer taraftan dilekçelerin usul yönünden başvuru şartlarını taşıyıp taşımadığı değerlendirilmelidir.

Cezaevlerinden gönderilen dilekçelerin hiç bir değerlendirmeye tabi tutulmadan başvuru olarak kabul edilmesi, işleme konması, kurul gündemine getirilmesi ve kurulun karar vermesi yasal değildir.

Bu sebeplerle ulusal önleme mekanizması kapsamında kaldığını düşünmediğim ve aynı zamanda 17. madde gerekleri göz ardı edilerek verilen Kurul kararına katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi